

IL SACRIFICIO NELLA SOCIETA 'La dialettica fra ideali e doveri

Napoli 18-20 Settembre 2026

ABSTRACTS

Il sacrificio e il suo contrario: l'onnipotenza del desiderio

Andrea Rapisarda

Il “sacro” – dice Freud - si basa sul fatto che gli uomini hanno sacrificato per il vantaggio di una più vasta comunità, una parte della loro libertà sessuale e di perversione.....Quindi l'incesto è antisociale, e la civilizzazione consiste in questa progressiva rinuncia. Al contrario il “superuomo”. (S. Freud, *Minuta N*, OSF vol.2)

La “fabbricazione” del sacro attraverso il sacrificio segna una tappa evolutiva nella capacità di simbolizzazione e di sublimazione rispetto a una più primitiva onnipotenza più vicina al pensiero/azione.

Il “rivolgimento nel contrario”, che lega sacrificio e superuomo, è uno dei meccanismi di difesa descritti da Freud e riguarda un funzionamento dell'lo molto primitivo, che precede la capacità di rimozione.

Il lavoro intende soffermarsi sulle caratteristiche di questo passaggio dal superuomo, segnato dalla Idealizzazione della pulsione, al suo contrario, il sacrificio appunto, soffermandosi sul “rivolgimento nel contrario” e sulla importanza, nel funzionamento dello psichismo, di questo destino pulsionale.

Η ΘΥΣΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η διαλεκτική ανάμεσα στα ιδεώδη και τις υποχρεώσεις

Νάπολη, 18–20 Σεπτεμβρίου 2026

Η θυσία και το αντίθετό της: η παντοδυναμία της επιθυμίας

Andrea Rapisarda

«Το ιερό», γράφει ο Freud, «βασίζεται στο γεγονός ότι οι άνθρωποι θυσιάσαν, προς όφελος μιας ευρύτερης κοινότητας, ένα μέρος της σεξουαλικής τους ελευθερίας και των διαστροφικών τους τάσεων. Επομένως, η αιμομιξία είναι αντικοινωνική και ο πολιτισμός συνίσταται σε αυτήν τη διαρκή παραίτηση. Το αντίθετο αυτής της στάσης είναι ο “υπεράνθρωπος”» (S. Freud, *Minuta N*, Άπαντα, τόμ. 2).

Η «κατασκευή» του ιερού μέσω της θυσίας σηματοδοτεί ένα εξελικτικό στάδιο στην ικανότητα συμβολοποίησης και μετουσίωσης, σε σχέση με μια πιο πρωτόγονη παντοδυναμία, που βρίσκεται πλησιέστερα στη συγχώνευση σκέψης και πράξης.

Η «μεταστροφή στο αντίθετο», η οποία συνδέει τη θυσία με τον υπεράνθρωπο, αποτελεί έναν από τους αμυντικούς μηχανισμούς που περιέγραψε ο Freud και αφορά έναν ιδιαίτερα πρωτόγονο τρόπο λειτουργίας του Εγώ, προγενέστερο της ικανότητας για απώθηση.

Η εργασία εξετάζει τα χαρακτηριστικά αυτής της μετάβασης από τον υπεράνθρωπο – που χαρακτηρίζεται από την εξιδανίκευση της ενόρμησης – στο αντίθετό του, δηλαδή στη θυσία, εστιάζοντας στη «μεταστροφή στο αντίθετο» και στη σημασία αυτού του ενστικτώδους πεπρωμένου για τη λειτουργία του ψυχισμού.